

บทสรุปผู้บริหาร
การประชุมระดมสมอง
คณะกรรมการสภามหาวิทยาลัยร่วมกับผู้บริหารมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี
(KMUTT Retreat) ครั้งที่ 23
วันเสาร์ที่ 15 สิงหาคม พ.ศ. 2558
ณ โรงแรมแชงกรีลา กรุงเทพฯ

ดร.ทองฉัตร หงศ์ลดารมภ์ นายกสภามหาวิทยาลัย กล่าวเปิดการประชุม และต้อนรับผู้ประชุมทุกท่านเข้าร่วมการประชุมระดมสมอง Retreat ครั้งที่ 23 ซึ่งการจัดประชุม Retreat ประสบความสำเร็จมาเป็นลำดับ มีการแสดงความคิดเห็นกันเต็มที่ เป็นประโยชน์มาก การประชุมวันนี้ผู้เชี่ยวชาญมาให้ความรู้ ขอให้สำเร็จเช่นเคย

ผศ.ดร.ทิพวรรณ ปิ่นวนิชย์กุล เลขานุการคณะกรรมการสภามหาวิทยาลัย ได้แจ้งกำหนดการประชุมระดมสมอง โดยเป็นการบรรยายภาพรวมของหัวข้อการประชุมระดมสมอง ครั้งที่ 23 โดยอธิการบดี หลังจากนั้นนายเชษฐา เทอดไพโรจน์ Director and Managing Partner จาก McKinsey & Company, Thailand บรรยายในหัวข้อ Transforming a Nation: From Vision to Execution จนถึงเที่ยง พักรับประทานอาหารกลางวัน การประชุมช่วงบ่ายจะเริ่มการบรรยายโดย รศ.ดร.เชาวลิต ลิ้มมณีวิจิตร รองอธิการบดีฝ่ายพัฒนานักศึกษา และเลขานุการรัฐมนตรีว่าการกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในหัวข้อ Benchmarking KMUTT ต่อมาเป็นการบรรยายของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ดร.พิเชฐ ดุรงคเวโรจน์ ในหัวข้อ บทบาทของมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนานวัตกรรมของประเทศ

ภาพรวมของหัวข้อการประชุมระดมสมอง ครั้งที่ 23
โดย รศ.ดร.ศักรินทร์ ภูมิรัตน อธิการบดี

- 1 ในนามของผู้บริหารมหาวิทยาลัยขอกราบขอบพระคุณท่านนายกสภามหาวิทยาลัย กรรมการสภามหาวิทยาลัยที่ปรึกษามหาวิทยาลัย ที่ร่วมประชุมระดมสมองให้ความคิดเห็นอีกครั้ง เป็นประโยชน์ต่อมหาวิทยาลัยเป็นอย่างยิ่ง โดยจะรับคำแนะนำไปปรับเพื่อนำพามหาวิทยาลัยไปข้างหน้าตามบทบาทหน้าที่ให้ดีที่สุด และอาจจะนำเรื่องการทำ KMUTT 2030 มาขอความเห็นในการประชุมครั้งหน้า
- 2 หัวข้อการประชุมในวันนี้ ภายใต้อำนาจประเทศไทย สถาปนาปฏิรูปแห่งชาติ (สปช.) จะหมดวาระ 7 กันยายน 2558 ประกอบกับการผลักดันมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรีสู่มหาวิทยาลัยโลก จึงได้เชิญ ดร.กฤษณพงศ์ กีรติกร แต่ท่านติดภารกิจสำคัญ และได้รับความอนุเคราะห์จาก ดร.พิเชฐ ดุรงคเวโรจน์ มาบรรยาย โดยให้ รศ.ดร.เชาวลิต ลิ้มมณีวิจิตร ให้ข้อมูลก่อนในเรื่อง Benchmarking KMUTT และจากการศึกษาพบว่าหลายประเทศที่พยายามผ่านการปฏิรูปประเทศได้ใช้เครื่องมืออะไร จึงได้เรียนเชิญคุณเชษฐา เทอดไพโรจน์ ในฐานะ CSR จาก McKinsey ประเทศไทย บรรยายเรื่องวิสัยทัศน์ประเทศไทย วิถีคิดในการปฏิรูป ซึ่งเป็นการพัฒนาพื้นฐานที่ดีของมหาวิทยาลัย

Transforming a Nation: From Vision to Execution

โดย นายเชษฐา เทอดไพโรจน์ Director and Managing Partner

McKinsey & Company, Thailand

- 3 ประเทศไทยควรปฏิรูปไปในทิศทางใด ไม่มีบทสรุปชัดเจน แต่ขอส่วนตัวอย่าง McKinsey ซึ่งเป็นบริษัทที่ปรึกษา นำความรู้ประสบการณ์ความสำเร็จที่ดำเนินการในประเทศต่างๆ 20 ปีที่ผ่านมาแบ่งปัน โดยเฉพาะบทบาทของ Delivery Unit ที่เป็นระบบจากประเทศอังกฤษ
- 4 McKinsey มีขั้นตอนการทำงาน 10 ขั้นตอน ใช้ได้ทั้งระดับหน่วยงาน กระทรวง และประเทศ โดยในห้าขั้นตอนแรกเป็นการทำแผน Public Private Partnerships (PPP) และห้าขั้นตอนหลังเป็นการนำสู่การปฏิบัติเพื่อความสำเร็จ มุ่งหวังผลลัพธ์ที่เป็นผลกระทบต่อการพัฒนา (Breakthrough Impact) เน้นการเปลี่ยนแปลงชีวิตในระดับบุคคล (Changing Lives)
- 5 หลายประเทศได้นำกระบวนการสิบขั้นตอนไปใช้ได้ผล ยกตัวอย่าง **ประเทศชิลี** ได้ตั้งเป้าหมายเป็นประเทศพัฒนาแล้วของทวีปลาตินอเมริกาในปี 2020 ภาครัฐและภาคเอกชนได้ร่วมมือกันเกิดผลลัพธ์ดีมากภายใน 2 ปี มีการลงทุนจากต่างประเทศ (Foreign Direct Investment – FDI) เพิ่มขึ้นถึง 2 เท่า มีการจ้างงานเพิ่มขึ้นสำหรับ**ประเทศโมร็อกโก** มีขนาดใกล้เคียงประเทศไทย เป็นประเทศเน้นการท่องเที่ยว ต้องการปฏิรูปทางเศรษฐกิจ ตั้งเป้าหมายที่จะเป็นผู้ผลิตและฐานบริการของยุโรป จัดตั้งโซนต่างๆ ในประเทศ ทำให้ผลผลิตทางเกษตรเพิ่มขึ้น อัตราการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น ใช้เวลาเพียง 2-3 ปีเกิดผลได้ ส่วน**ประเทศมาเลเซีย** ในปี 2008-2009 รัฐบาลได้เชิญภาคเอกชนมาร่วมทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจ เป็นผู้นำในการขับเคลื่อน สามารถปรับโครงสร้างหน่วยงานในกำกับ (Privatize Sector) 11 ด้าน ให้ชัดเจนได้ภายใน 8 สัปดาห์ ปี 2010 ได้จัดตั้งหน่วยงาน PEMANDU เป็นสำนักงานการบริหารจัดการโครงการ (Program Management Office) เป็นองค์กรอิสระ มีหน่วยงานเจ้าภาพจากทั้งภาครัฐและเอกชนดำเนินการแบบเบ็ดเสร็จ ผลที่ได้รับเกิดการลงทุนจากต่างประเทศเพิ่มขึ้น (FDI) ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศเพิ่มขึ้น (Gross Domestic Product - GDP) มีการจ้างงานเพิ่มขึ้น มีการทำรายงานประจำปีแสดงให้เห็นแผนงานและผลงานที่เกิดขึ้นตามแผนที่วางไว้ทั้งคุณภาพและปริมาณ กระบวนการดังกล่าวช่วยเปลี่ยนความคิดและประสบการณ์ของคนทำงานทุกคน และประชาชนส่วนใหญ่เห็นด้วยมีความพึงพอใจ
- 6 สามประเทศนี้เป็นตัวอย่างที่ทำโครงการแล้วประสบความสำเร็จ เพราะมีฉันทะ มีแผนชัดเจน นายกรัฐมนตรีเป็นผู้เลือกผู้นำและทีมงานตามคุณสมบัติที่กำหนดให้ดำเนินโครงการ ส่วนใหญ่เป็นคนจากภาคเอกชน โดยที่ปัญหาของทุกประเทศมีความคล้ายคลึงกัน ไม่ต่างกันมาก ผู้นำต้องมีความสามารถ ช่วยแก้ปัญหาได้ ส่วนประเทศที่ทำโครงการ Delivery Unit แล้วล้มเหลว เพราะส่วนใหญ่ทำไปครึ่งทางแล้ว มีการเปลี่ยนแปลงรัฐบาล
- 7 Delivery Unit เริ่มครั้งแรกในรัฐบาลสมัยที่สองของนายกรัฐมนตรีโทนี แบลร์ ประเทศอังกฤษ เพื่อให้เกิดการขับเคลื่อนสู่ประชาชนได้ โดย McKinsey ได้เข้าไปช่วยในปี 2001 Delivery Unit ถือเป็นหน่วยงานปิดทองหลังพระ ผู้นำต้องมีความสามารถ มักเป็น CEO จากภาคเอกชน และผู้มีประสบการณ์มืออาชีพเข้าร่วมในคณะกรรมการแต่ละด้าน มีความอิสระในการดำเนินงาน เป็นหน่วยงานเงาของกระทรวง ทำหน้าที่ติดตาม

ผลักดัน วิเคราะห์ และแก้ไขปัญหา แล้วรายงานเสนอรัฐบาล ด้วยความสามารถของผู้นำและทีม ทำให้เกิดการปรับปรุงกระบวนการทำงานภาครัฐได้อย่างมีประสิทธิภาพ เห็นผลสำเร็จรวดเร็ว

- 8 ปัจจัยที่นำไปสู่ความสำเร็จของการปฏิรูป คือ ผู้นำประเทศมีความเข้มแข็ง มีภาคเอกชนเข้าร่วม การมีแผนงานของหน่วยงาน สร้างความร่วมมือ ทำแผนให้สำเร็จมีความยั่งยืน

ประเด็นความคิดเห็นจากที่ประชุม

- 9 ความเป็นผู้นำ การลงมือทำอย่างแท้จริง และการสร้างความร่วมมือกับฝ่ายต่างๆ ของผู้นำหน่วยงาน Delivery Unit เป็นเรื่องสำคัญมาก ต้องเริ่มจากการเมือง แต่นายกรัฐมนตรีไม่มีเวลา PPP ทั้งภาครัฐ (Public) และภาคเอกชน (Private) ต้องร่วมกันจัดทำแนวทางการปฏิบัติ จัดทรัพยากร มีความต่อเนื่อง และควรเพิ่มอีก 1 P คือ Professional หมายถึง ผู้เชี่ยวชาญด้วย ทั้งนักวิชาการ และผู้สูงอายุประสบการณ์สูง
- 10 ในประเทศไทย นอกจาก NGO (Non Governmental Organizations) แล้ว สิ่งที่น่าจะเป็นปัญหาที่สุดคือการที่ข้าราชการประจำต้องให้ Delivery Unit เข้าไปร่วมได้ ไม่ต่อต้าน ต้องทำความเข้าใจและใช้เวลา ประเทศไทยยังมีความซับซ้อนเรื่องกฎหมาย การแก้กฎหมายต้องใช้เวลา รวมถึงวัฒนธรรมของไทยที่แตกต่างจากประเทศอื่น ความเป็นวิถีพุทธ ความมีเสรีภาพ อาจเป็นอุปสรรค มีแผนยุทธศาสตร์ และโครงการจำนวนมาก แต่ปฏิบัติได้ไม่หมด หรือไม่มีการนำไปใช้ หรือตั้งตัวขี้ดที่ปฏิบัติไม่ได้ การตีความการใช้งบประมาณของข้าราชการและสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินต่างกัน ในขณะที่วัฒนธรรมของประเทศอังกฤษ มีความตรงไปตรงมา ความเป็นผู้นำชัดเจน ทั้งนี้ ประเทศไทยสามารถขอให้ภาคเอกชนดำเนินโครงการนี้ได้ โดยส่วนราชการต้องดูแล แม้เปลี่ยนวัฒนธรรมแบบไทยๆ ไม่ได้ แต่ต้องเริ่ม เมื่อเริ่มทำแล้วจะเป็นโอกาสในการเปลี่ยนแปลง
- 11 ประเทศไทยเคยทำ Delivery Unit มาแล้ว 1 ครั้ง ในปี 2540 คุณสมภพ อมาตยกุล รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม ร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ภาครัฐ ภาคเอกชน และสภาอุตสาหกรรม ได้ทำงานกันจริงจัง 6 เดือน ประชุมทุกวันเสาร์อาทิตย์ สามารถทำได้สำเร็จภายใน 3 ปี โดยภาคเอกชนหมุนเวียนเป็นร้อยคนมาช่วยกัน และมี NGO กับนักการเมืองเกี่ยวข้องน้อย
- 12 Delivery Unit ใช้ได้ในระดับประเทศ กระทรวง และทุกหน่วยงาน ต้องมีการมอบอำนาจชัดเจน เลือกคนทำงานถูกต้องใน Delivery Unit เพื่อให้สามารถดำเนินการตามกรอบที่กำหนดไว้ โดยมีสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เป็นเลขานุการ เพื่อจะได้ไม่เปลี่ยนไปตามการเปลี่ยนแปลงของรัฐบาล นอกจากนี้ ยังต้องมีกระบวนการร่วมกันทุกฝ่าย โดยนำชุมชนมาร่วมด้วย มีการทำประชาพิจารณ์ สร้างความเข้าใจได้ดียิ่งขึ้น และช่วยตรวจสอบจากรายงานประจำปี ทำให้เห็นผลชัดเจนรวดเร็วขึ้น เกิดผลกระทบสำคัญในการพัฒนา (Breakthrough Impact) ที่สามารถเปลี่ยนแปลงชีวิตคน(Changing Life) ให้ดีขึ้นได้
- 13 โครงการ Delivery Unit สามารถปรับใช้กับ มจร. และคณะ เพราะ มจร. พร้อมที่จะเปลี่ยน แต่การทำให้เกิดการขับเคลื่อนได้คงต้องใช้เวลา ต้องอาศัยความสามารถความกล้าแสดงออกของผู้นำและทีมในการดำเนินการกระบวนการ Delivery Unit ของ มจร. อาจขับเคลื่อนด้วย มจร. ราชบุรี KX และ KMUTT 3.0 ซึ่งเป็น

กระบวนการเรียนการวิจัยและนวัตกรรม โดยมีอาจารย์นักวิจัยจากโครงการพัฒนาศักยภาพบุคลากรใหม่สายวิชาการ (The New Academic Staff – NAS) โครงการพัฒนาผู้บริหารมหาวิทยาลัยระดับกลาง (นบก. มจร.) และรองคณบดี หัวหน้าภาควิชาต่างๆ ช่วยเป็น Facilitator ใช้ทรัพยากรจากมหาวิทยาลัยให้เกิดผลกระทบต่อสังคมและเศรษฐกิจได้ สอดคล้องตามแผน KMUTT Roadmap 2030 ที่มีความตั้งใจในการเข้าสู่สังคมอาเซียนและสังคมโลก

- 14 เมื่อปี 2554 ช่วงน้ำท่วม มจร. สามารถสร้างระบบและส่งบุคลากรไปช่วยเรื่องการระบายน้ำบริเวณถนนพระรามสอง ดังนั้น มจร. อาจกำหนดให้อาจารย์ KX เป็น Delivery Unit ในการใช้ความสามารถของคน มจร. ผลักดันช่วยเหลือจังหวัดเล็กที่พร้อมร่วมมือเพื่อทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง เช่น จังหวัดราชบุรีเป็น Area based ในการปฏิรูปเศรษฐกิจตามพื้นที่ ช่วยพัฒนาพื้นที่ให้มีความเข้มแข็ง มจร. เคยดำเนินการแล้ว แต่ไม่ได้ได้รับความร่วมมือจากผู้นำในพื้นที่ อาจดำเนินการในระดับอำเภอของจังหวัดราชบุรีแทน หรือพิจารณาจังหวัดสมุทรสงคราม พื้นที่เล็ก ประชากรน้อย ใกล้ มจร. มีทุนวัฒนธรรมดั้งเดิม เช่น ประมง มะพร้าว ตลาดน้ำ อัมพวา ฯลฯ ซึ่งน่าสนใจ หรือจังหวัดสิงห์บุรีที่มีต้นทุนเรื่องวัฒนธรรม บางระจัน ประชากรไม่มาก เป็นกระบวนการพัฒนาพื้นที่
- 15 ประเด็นอยู่ที่ มจร. ในฐานะผู้นำและผู้ประสานงาน มีจำนวนบุคลากรในการเป็น Facilitator เพียงพอหรือไม่ ต้องมองโครงสร้างองค์กร ต้องเพิ่มจำนวนบุคลากรและงบประมาณเพิ่มเติม หรือให้นักศึกษาช่วยงาน จะทำให้ได้รับประสบการณ์ และไม่ต้องหาคนเพิ่มมาก ขอสนับสนุนให้ทำ นำความรู้จากงานวิจัยและวิทยาศาสตร์ นวัตกรรมไปพัฒนาความรู้และปัญญาที่ยั่งยืน สร้างความร่วมมือกับสภาหอการค้า สมาอุตสาหกรรม ภาคเอกชน มูลนิธิ องค์การอนามัยโลก ธนาคารโลก เพราะรอหน่วยงานรัฐอย่างเดียวไม่ได้ และต้องทำการตลาดประชาสัมพันธ์เพื่อขยายไปสู่ Area based ที่ใหญ่ขึ้น
- 16 การทำแผนของ มจร. บางครั้งทำมากเกินไป อาจเปิดพื้นที่รับฟังน้อย เรื่องธรรมาภิบาล (Good Governance) ยังไม่ดีพอ ไม่ใช่ว่าโกง ไม่ใช่ปัญหาของกฎระเบียบ แต่เป็นเรื่องวิญญูชนพึงเข้าใจ บางกติกาถูกละเลย ถูกมองข้าม ทำเรื่องวิชาการได้ดีแล้ว ต้องดูเรื่องการบริหารด้วย เป็นเรื่องความเอาใจใส่ ให้ความสำคัญ เพื่อจะได้ไปข้างหน้าได้เร็ว ต้องปฏิรูปเรื่องนี้จะได้เป็นประโยชน์ต่อองค์กร
- 17 จากมุมมองภายนอก มจร. เป็นมหาวิทยาลัยที่เติบโตเข้มแข็ง มีการบริหารค่อนข้างมั่นคงเป็นจุดเด่น มีการจัดทำและใช้ประโยชน์จากการทำแผนกลยุทธ์และแผนปฏิบัติงานต่อเนื่อง แต่ต้องมีระบบและกระบวนการในการจัดทำนโยบาย แนวทางปฏิบัติ กฎเกณฑ์การบริหารจัดการในทุกระดับ และวิธีการตรวจสอบประเมินผลของมหาวิทยาลัยที่เป็นลายลักษณ์อักษรชัดเจนพร้อมใช้ เพื่อแสดงถึงการยึดมั่นในความโปร่งใสถูกต้อง
- 18 ที่ผ่านมา มจร. มีหลักธรรมาภิบาลโดยได้มอบนโยบายถ่ายทอดไปยังทุกหน่วยงานให้ทำ Work Manual และ Service Level Agreement (SLA) แต่ควรจัดทำกระบวนการควบคุมภายในหน่วยงานระดับคณะที่เป็นมาตรฐานเป็นลายลักษณ์อักษรด้วย

Benchmarking KMUTT

โดย รศ.ดร.เชาวลิต ลิ้มมณีวิจิตร รองอธิการบดีฝ่ายพัฒนานักศึกษา

- 19 มหาวิทยาลัยได้รับประโยชน์จากการจัดอันดับมหาวิทยาลัยของสถาบันการจัดอันดับต่างๆ ทำให้ทราบว่าสถาบันการศึกษาเก่งและมีแนวทางการทำงานอย่างไร วิธีการวางแผน การตัดสินใจ กระบวนการในการตรวจวัด เป็นการพัฒนาตนเอง และทำให้ได้รับทราบมิติอื่นที่มีความหมายต่อการพัฒนามหาวิทยาลัยและบริบทของประเทศไทย
- 20 ในแต่ละปี มจร. ต้องรวบรวมข้อมูลจำนวนมากและจัดส่งข้อมูลให้กับสถาบันการจัดอันดับทั้งในระดับประเทศและระดับนานาชาติ เริ่มปี 2549 เช่น สกอ. สกว. Asia Weeks, THE-QS (ต่อมาได้แยกเป็น THE World Ranking และ QS World Ranking) และในปี 2015 มี US News and World Report ที่มีการจัดอันดับในระดับเอเชียและระดับโลก
- 21 ตัวแปรของแต่ละสถาบันการจัดอันดับแตกต่างกัน QS World Ranking ใช้สัดส่วนการได้ข้อมูลจาก Peer Review โดยการสอบถามนักวิชาการทั่วโลก ในขณะที่ THE World Ranking ใช้สัดส่วนการได้ข้อมูลจากการสำรวจนักวิชาการน้อยกว่า QS และพิจารณาตามเกณฑ์ Normalized (เปรียบเทียบตามสัดส่วนจำนวนคน) ทำให้เป็นผลดีต่อ มจร.
- 22 ข้อมูลจากสำนักงานยุทธศาสตร์ ตัวบ่งชี้ด้านการเรียนการสอนของ มจร. ใช้ได้ แต่สัดส่วนของอาจารย์ต่อนักศึกษา 1:21.6 โดย JGSEE ทำได้ดี แต่ GMI และคณะศิลปศาสตร์มีสัดส่วนนักศึกษาสูง สำหรับจำนวนนักศึกษาปริญญาเอกประมาณ 3.1% เมื่อเทียบกับปริญญาตรี หมายถึงผลิตได้ดี มหาวิทยาลัยมีนักศึกษาปริญญาเอกจำนวนไม่น้อย แต่ศึกษาเกินเวลา และจบช้าลงเรื่อยๆ ไม่สามารถผลิตบัณฑิตได้ตรงเวลา คณะที่นักศึกษาปริญญาเอกจบช้าที่สุดคือคณะทรัพยากรชีวภาพและเทคโนโลยี JGSEE และคณะพลังงานสิ่งแวดล้อมและวัสดุ ใช้เวลาเฉลี่ย 7 ปี
- 23 สำหรับตัวบ่งชี้ด้านวิจัย เงินวิจัยจากแหล่งทุนภายนอกมีขึ้นมีลง ปี 2558 มีแนวโน้มดีขึ้น เพราะมีความร่วมมือกับภาคเอกชน แต่จำนวนค่อนข้างต่ำ อาจารย์ 1 คนหาเงินวิจัยได้ 6 แสนบาทต่อปี ส่วนจำนวนบทความวิจัยจากวารสารวิชาการระดับนานาชาติ ปี 2554 มีสัดส่วนที่ดีที่สุด แล้วลดลงเรื่อยๆ โดยมีจำนวนบทความวิจัยในภาพรวมทุกระดับเฉลี่ย 2.4 บทความต่อหนึ่งคน และมีแนวโน้มลดลง แต่ Citation (การอ้างอิง) ยังมีคะแนนที่ดี สิ่งที่น่าเป็นห่วง คือ จำนวนอาจารย์ที่มีบทความตีพิมพ์กระจุกมาก ร้อยละ 20 ของจำนวนบทความย้อนหลัง 5 ปี เป็นผลงานของ Corresponding Author ที่มาจากผู้เขียนหลัก 3 คน ได้แก่ รศ.ดร.ภูมิ คำออม ศ.ดร.สมชาย วงศ์วิเศษ และ ศ.ดร.ณรงค์ฤทธิ์ สมบัติสมภพ ส่วนความต่อเนื่องของการตีพิมพ์เฉลี่ย 5 ปีตีพิมพ์ 1 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 65 และ มจร. มีจำนวนสิทธิบัตรสะสมมากขึ้น ยื่นคำขอสูงขึ้นเรื่อยๆ แต่ได้รับจดทะเบียนช้า
- 24 จำนวนอาจารย์ชาวต่างประเทศของ มจร. ค่อนข้างดี ร้อยละ 4-5 ส่วนจำนวนนักศึกษาต่างชาติ ร้อยละ 0.7 เพราะหลักสูตรส่วนใหญ่ของ มจร. เป็นภาษาไทย และเมื่อดูแผนการรับนักศึกษาต่างชาติจากหลักสูตรนานาชาติแล้ว การทำให้สัดส่วนดีขึ้นเป็นไปได้ยากมาก

- 25 โดยสรุป การจะเป็นมหาวิทยาลัยระดับโลก ต้องมีชื่อเสียงด้านวิจัย การเรียนการสอน มีอาจารย์จากทั่วโลก มีคนเก่งจำนวนมากอยู่ด้วยกัน มีบางสาขาชั้นนำของโลกที่เป็นจุดเด่น สามารถผลิตบัณฑิต มีรายได้มากพอ มีทรัพยากรจำนวนเพียงพอในการดำเนินงาน มีประวัติศาสตร์ยาวนานก่อตั้งเป็นร้อยปี มีการบริหารจัดการที่ดี มีอิสรภาพทางวิชาการ มีทีมวิสัยทัศน์ มีวัฒนธรรมในการสร้างความเป็นเลิศ สร้างประโยชน์ต่อสังคมอย่าง ต่อเนื่อง

ประเด็นความคิดเห็นจากที่ประชุม

- 26 สถิติของ มจร. ใช้ได้เมื่อเทียบกับมหาวิทยาลัยในประเทศ เติบโตเสมอต้นเสมอปลาย ในขณะที่มหาวิทยาลัยในประเทศมาเลเซีย เช่น Universiti Teknologi Malaysia (UTM) Universiti Sains Malaysia (USM) และ University of Malaya รัฐได้ลงทุนในห้าปีแรกเต็มที่เพื่อให้ได้เป้าหมายตามที่กำหนดไว้ในตัวบ่งชี้ของการจัดอันดับมหาวิทยาลัยโลก สามารถดึงดูดนักศึกษาและอาจารย์ชาวต่างชาติได้มาก ทำให้เติบโตเร็ว
- 27 สภาพัฒนาฯ กำหนดเป้าหมายในปี 2575 ให้ประเทศไทยอยู่ในอันดับ 2 ของอาเซียน และเป็น 1 ใน 5 ของเอเชีย ได้พูดถึงเรื่องธรรมาภิบาล (Good Governance) ในระดับมหาวิทยาลัยและบุคลากร งบประมาณจากภาครัฐจะแบ่งตามพื้นที่และจำนวนประชากรวัยเรียน การจัดสรรงบประมาณ การศึกษาจะพิจารณาเชิง Infrastructure และเชิงภูมิสังคม ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานจะมีคู่มือการศึกษา ขั้นอุดมศึกษาจะใช้การปฏิรูปวิทยาศาสตร์ ให้ความสำคัญกับนักเรียนพิเศษที่เป็นคนพิการและเด็กที่มีความสามารถพิเศษ โดยได้ยกตัวอย่างของ มจร. เป็นต้นแบบในการปฏิรูปการเรียนรู้ เช่น Constructionism ของโรงเรียนตรุลสิกขาลัย การมองงานวิจัยของ มจร. ที่สร้างองค์ความรู้ใหม่ช่วยสังคม
- 28 สภาพัฒนาฯ กำหนดด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิจัย นวัตกรรมและทรัพย์สินทางปัญญา ได้กำหนดให้มีการจัดระบบวิจัยใหม่ให้กับประเทศไทยเพื่อเป็นโครงสร้างพื้นฐานทางปัญญาของประเทศและระบบ วทน. เพื่อเป็นโครงสร้างพื้นฐานทางด้านนวัตกรรมของประเทศ ต้องมีความชัดเจนในการจัดสรรทรัพยากรทั้งระบบ มุ่งเน้นงานนวัตกรรมเพื่อสุขภาพและความอยู่ดีกินดี การทำให้เกิด PPP ต้องมีกลุ่มผู้นำการเปลี่ยนแปลง ทั้งกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงอุตสาหกรรม สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.) ฯลฯ ต้องคิดภาพใหญ่บูรณาการทั้งระบบ แต่ไม่ใช่การรวมหน่วยงาน ส่งเสริมการสร้างสมรรถนะของ SME ภาคเกษตรและภาคการผลิต การเพิ่มผลิตภาพให้สูงกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศ แต่การทำให้เกิดความเข้าใจยากมาก เพราะงานวิจัย วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี นวัตกรรม และการอุดมศึกษาเป็นนามธรรม คณะกรรมการปฏิรูประบบงบประมาณของประเทศต้องมีกลไกการเปลี่ยนแปลง การจัดสรรงบประมาณต้องสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ของประเทศและควรจัดสรรตามผลงานที่ปรากฏ (Performance-based Budgeting Cost) แต่กลับเป็นมิติที่เน้นเรื่องยาวชนและการเรียนรู้มากกว่า ความเป็นห่วงอุดมศึกษา การมีมหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติ (National Research University - NRU) จำนวน 9 แห่ง ก็ไม่ได้รับจัดสรรงบประมาณจริงจัง
- 29 มจร. ได้รับงบประมาณในปีนี้นี้น่าจะมากกว่ามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลและมหาวิทยาลัยราชภัฏ แต่น้อยที่สุดในจำนวนพระจอมเกล้าทุกแห่ง ความเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐและมหาวิทยาลัยวิจัย ทำให้ต้องรักษาจำนวนนักศึกษาไม่ให้มากเกินไป ต้องเน้นการสร้างผลิตภาพ ไม่ขยายนักศึกษาปริญญาตรี ต้องหาโอกาสในการทำให้เกิด Performance based ให้ได้ด้วยระบบวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี นวัตกรรม และงานวิจัย เมื่อเข้มแข็งขึ้น ภาคเอกชนจะเข้าร่วม

- 30 ที่ผ่านมา ตัวชี้วัดการจัดอันดับจะเน้นเกี่ยวกับการผลิตบัณฑิต งานวิจัย และรายได้จากงานบริการวิชาการ (Industry Income) เป็นหลัก การจัดอันดับในอนาคตอาจมีเรื่องการถ่ายทอดเทคโนโลยี (Technology Transfer) เป็นตัวชี้วัดตัวใหม่ เป็นการวัดการใช้นวัตกรรม การนำสิทธิบัตรไปใช้ประโยชน์ และการมีปฏิสัมพันธ์ของมหาวิทยาลัยกับภาคอุตสาหกรรม ซึ่งเป็นงานปัจจุบันที่ มจร. ทำอยู่ อาจจะได้เปรียบ
- 31 มจร. จะจัดสรรงบประมาณ 555 ล้านบาทในการลงทุนเพื่อพัฒนามหาวิทยาลัย ส่วนใหญ่เป็นการให้ทุนนักศึกษาเพื่อเพิ่มผลผลิต โดยเฉพาะการเพิ่มจำนวนนักศึกษาปริญญาเอกที่มีคุณภาพ ตรงกับเป้าหมายของมหาวิทยาลัยเพราะจะมีส่วนในการเพิ่มงานวิจัย

บทบาทของมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนานวัตกรรมของประเทศ

โดย ดร.พิเชฐ ดุรงคเวโรจน์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

- 32 รัฐบาลแถลงนโยบายวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี นวัตกรรม ที่มีความหมายมาก มุ่งสู่การลงทุนการสร้างความรู้ การวิจัย นวัตกรรม ได้มีการพูดคุยกับ CEO ของ CP ปตท. มิตรผล เบทาโกร ไทยเบฟ SCG ว่าอย่าพึ่งพา รัฐบาล เอกชนต้องร่วมลงทุน ช่วยสร้างนวัตกรรม
- 33 หนังสือพิมพ์ญี่ปุ่นได้สำรวจบริษัทในญี่ปุ่น สรุปว่า ปีนี้ภาคเอกชนญี่ปุ่นจะลงทุนการวิจัยสูงขึ้น และประเทศไทย เป็นประเทศที่สองที่ญี่ปุ่นจะมาลงทุนทำวิจัย จะปรับฐานการผลิตมาที่ประเทศไทย การเคลื่อนย้ายของ SME ญี่ปุ่นเข้าไทยจะเพิ่มขึ้น The Japan External Trade Organization (JETRO) จะช่วยดูแล SME ซึ่งประเทศไทย จะได้รับประโยชน์ ได้ร่วมลงทุน เพราะญี่ปุ่นมาพร้อมกับระบบ เป็นโอกาสในการยกระดับ SME ไทยได้ แสดงให้เห็นว่าประเทศไทยมีความสามารถ ต้องทำให้ข้อมูลเข้าถึงได้ ทำให้ญี่ปุ่นรู้จักเรามากขึ้น ถ้าพูดภาษาญี่ปุ่นได้ จะสะดวกขึ้น สำหรับประเทศจีน เข้ามาลงทุนในประเทศไทยอย่างรวดเร็วในเรื่องราว ระบบราง แบตเตอรี่ และมอเตอร์ ต้องตั้งหลักแตกต่างจากญี่ปุ่น ต้องรู้เขารู้เรา มหาวิทยาลัยมีความพร้อมในเรื่องนี้เพียงใด
- 34 การส่งเสริม SME ไทย จำนวนสองล้านกว่าราย เป็นโจทย์ยาก มีโครงการช่วยเหลือ SME หลายโครงการ เช่น โครงการลดหย่อนภาษี 300% โครงการ iTAP ที่มี SME จำนวน 5-6 แสนรายเข้าร่วม ซึ่งต้องช่วยวิธีการคิด ของ iTAP ให้กว้างขึ้นเพื่อยกระดับการผลิตของ SME และขยายผลทำให้เครือข่าย iTAP ทั่วประเทศมีส่วนร่วมมากขึ้น โครงการการดำเนินงานวิจัยบนห้องในกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีออกมาให้ SME ใช้โดยไม่เสีย ค่าใช้จ่าย โครงการคูปองนวัตกรรมร่วมกับสภาอุตสาหกรรมและสภาหอการค้าให้เพิ่มขึ้นอีก 4 เท่าเป็น 500 ล้านบาทเพื่อช่วยระบบบริหารจัดการโดยให้ SME ร่วมลงทุนด้วย
- 35 โครงการ Talent Mobility มีความชัดเจนขึ้น เป็นโครงการบ่มเพาะให้ภาคเอกชนและมหาวิทยาลัยรู้จักกัน มีนักวิจัยทำงานกับภาคเอกชนเป็นร้อยคน เกิดความร่วมมือเชื่อมโยงระหว่างมหาวิทยาลัยและภาคเอกชน (University-industry Linkage) ช่วยส่งเสริมการจ้างงานนักศึกษาปริญญาโท-เอก เพราะเอกชนต้องการ แรงงานคุณภาพ และกระจายออกสู่ภูมิภาคมากขึ้น เช่น สภามหาวิทยาลัยเชียงใหม่มีมติให้ร่วมโครงการ จำนวน 20 คนใน 1 ปี มหาวิทยาลัยจะได้รับประโยชน์จากโครงการนี้มาก รวมถึงโครงการ STEM Education ของกระทรวงศึกษาธิการ (Science Technology Engineering and Mathematics) ด้วย

- 36 การทำเขตนวัตกรรมพิเศษ หรือพื้นที่นวัตกรรมพิเศษ ภาคเอกชนเริ่มสนใจลงทุนสร้างพื้นที่นวัตกรรมพิเศษ จะตั้งอยู่ที่ใดก็ได้ที่มีนวัตกรรม ใช้นวัตกรรมเป็นตัวตั้งให้เป็นแหล่งวิจัยใหม่ เกิดความยั่งยืน นักศึกษาที่เรียน วิทยาศาสตร์จะมีที่ทำงาน ทำวิจัยในภาคเอกชน ไม่เรียนหมอ ผู้ที่ร่วมสร้างพื้นที่นวัตกรรมพิเศษจะได้รับการ สนับสนุนด้านภาษีในฐานะผู้พัฒนา ผู้ประกอบการ และผู้ลงทุน แต่การยกเว้นภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาของ นักวิจัย 4-5 ปี รวมถึงผู้เชี่ยวชาญชาวต่างประเทศ เป็นเรื่องยากในการต่อรองกับกรมสรรพากร ขณะนี้ นิคม อุตสาหกรรมอมตะนครให้ความสนใจ รวมถึงภาคเอกชน และมหาวิทยาลัย เช่น มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล สนใจการทำพื้นที่นวัตกรรมพิเศษด้านอาหาร เกษษกรรม สำหรับ มจร. อาจเป็นอาคาร KX ทั้งนี้ BOI สนใจให้การสนับสนุน การมีพื้นที่นวัตกรรมพิเศษจะผลักดันและ นำไปสู่
1. การลงทุนด้านนวัตกรรมเพิ่มขึ้น
 2. พัฒนาคณะที่มีคุณภาพ ลดต้นทุนการฝึกอบรมของภาคเอกชนได้
 3. สร้างระบบ SME
 4. การลงทุนด้านนวัตกรรมควบคู่กับโครงการขนาดใหญ่ (Mega Project) ของรัฐ เช่น ระบบราง และ การบริหารจัดการน้ำ
 5. การลงทุนโครงสร้างพื้นฐานให้เกิดระบบ Single Window หรือ One Stop Service ที่เป็นจุดเดียว ในการให้การรับรองมาตรฐานอุตสาหกรรมเกษตรและอาหาร เป็นประโยชน์ต่ออุตสาหกรรมการ นำเข้าส่งออก และมาตรฐานของสินค้าไทย
- 37 นายกรัฐมนตรีเข้าใจเรื่องวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม คณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) จัดให้ มีการค้าประกันเงินกู้ของนวัตกรรม เงินบริจาคเข้ากองทุนนวัตกรรมหักภาษีได้ร้อยละ 200 การใช้ภาษีบาป (Sin Tax) ช่วยลงทุนให้กับผู้มีนวัตกรรมแต่ไม่มีงบ และบริษัทที่ไม่อยากลงทุนวิจัยเอง การตั้งกองทุนร่วมทุน เกิด Start-up Company และการสร้าง Eco System ในธุรกิจใหม่ เป็นโอกาสให้นักศึกษาทำธุรกิจจาก นวัตกรรม รวมถึงการส่งเสริมงานวิจัยพื้นฐาน (Basic Research) ที่สร้างประโยชน์เชิงพาณิชย์ได้
- 38 การตรากฎหมาย SME เหมือนญี่ปุ่นจะช่วยส่งเสริมได้มาก คณะรัฐมนตรีกำลังออกกฎหมายคล้าย Bayh-Dole Act ของสหรัฐอเมริกาที่แหล่งทุนวิจัยของรัฐยินยอมมอบความเป็นเจ้าของทรัพย์สินทางปัญญาให้กับ มหาวิทยาลัยไปใช้ประโยชน์ การแก้ไขพระราชบัญญัติวิทยาศาสตร์เพื่อการบริหารจัดการวิทยาศาสตร์โดย สำนักงานคณะกรรมการนโยบายวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและนวัตกรรมแห่งชาติ (สวทน.) อยู่ภายใต้ นายกรัฐมนตรี และสำนักนายกรัฐมนตรี เป็นองค์กรในระดับเดียวกับสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการ เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ การปรับวิธีการจัดสรรงบประมาณด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรมให้ เป็น Program based เพื่อให้เกิดการลงทุนของรัฐในเรื่องดังกล่าว
- 39 มีการลงนามในบันทึกข้อตกลงร่วมกับ 4-5 จังหวัดนำร่องที่ภาคใต้เพื่อเริ่มโครงการ “ที่ปรึกษาวิทยาศาสตร์ ประจำจังหวัด” เป็นการกระจายยุทธศาสตร์วิทยาศาสตร์เทคโนโลยีสู่จังหวัด ที่ปรึกษาไม่ได้เป็นข้าราชการ ไม่มีค่าตอบแทน ห้ามรับโปรเจกต์จากจังหวัด อาจเป็นอาจารย์เกษียณที่มีจิตสาธารณะ ไม่ต้องรอบรู้ทุกเรื่อง แต่สามารถเป็นตัวเชื่อมทำให้เกิดการขับเคลื่อน หวังให้มียุทธศาสตร์จังหวัดด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี อย่างเป็นทางการ เป็นการกระจายความเจริญก้าวหน้าสู่จังหวัด

- 40 รัฐบาลไทยส่งนักเรียนทุนไปเรียนต่อต่างประเทศจำนวนมากทุกปี อยากต่อรองกับประเทศต่างๆ โดยการส่งนักเรียนทุน 3 คนขอให้งบการเงินจ่ายค่าเล่าเรียน 1 คน ทูตวิทยาศาสตร์ไทยในต่างประเทศทำได้มากในการเชื่อมโยงกับกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีและรัฐบาลไทย อาจต้องตั้งมูลนิธิด้านวิทยาศาสตร์หรือศูนย์วิทยาศาสตร์ใน 5 ภูมิภาคทั่วโลก รวม 5 หน่วยเพื่อทำหน้าที่ช่วยเหลือการลงทุนของชาวต่างชาติด้านวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีในประเทศไทย

ประเด็นความคิดเห็นจากที่ประชุม

- 41 การแยกประเภทของ SME ทำได้ค่อนข้างยาก เพราะมีจำนวนมาก ต้องใช้การจัดลำดับความสำคัญของประเภทที่ต้องดำเนินการก่อนเป็นลำดับแรก เพื่อให้เข้าระบบภาษี สนับสนุนเฉพาะที่ลงทะเบียน ทำให้ได้มาตรฐานเพิ่มขึ้น
- 42 โครงการ iTAP ควรมีกลไกเพิ่มที่เอื้อต่อการเรียนรู้เชิงบูรณาการ (Integrated Learning) กับนักศึกษามากขึ้น ต้องมีระบบที่ปรึกษาให้มีการถ่ายทอดเทคโนโลยีสู่ผู้ประกอบการ และภาคการเกษตร ส่งเสริมการเป็นผู้ประกอบการรายใหม่ เพิ่มความสามารถให้กับวิสาหกิจชุมชน
- 43 การส่งเสริมให้ส่วนราชการสนใจซื้อของไทย สนับสนุนนวัตกรรมไทย สวทช. ได้ทำบัญชีนวัตกรรม (Government Procurement) เปิดตลาดภาครัฐในการส่งเสริมการขายนวัตกรรมให้กับภาครัฐอื่น มีการกำกับมาตรฐานและคัดกรองโดย สวทช. คนไทยมีนวัตกรรมดี ก้าวหน้าได้ ถ้าไม่ยึดติดในเรื่องเดิมๆ คาดว่าประเทศไทยจะสร้างดาวเทียมคือดวงที่สามขึ้นเองหลังจากเป็นเพียงการลงทุนในสองดวงแรก โดยดูได้จากความสนใจของเยาวชนในเรื่องอวกาศ (Space) และภาคเอกชนไทยสามารถผลิตชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์เป็นอุปกรณ์ระบบอัตโนมัติ (Automation Equipment) ได้
- 44 เด็กอัจฉริยะและเด็กเก่งของไทยมีอีกมากที่ไม่ได้รับการสนับสนุน ต้องหาวิธีการ การทำโครงการให้เด็กกลุ่มนี้มีโอกาส รวมถึงอยากเห็น Talent Management System ในการให้ทุนการศึกษาเพื่อสร้างคนรุ่นใหม่ที่มีประสิทธิภาพ ทำให้เกิดการขับเคลื่อนในประเทศได้อย่างแท้จริง
- 45 การทำให้เกิดสังคม Start-up Society ในมหาวิทยาลัยจะช่วยกระตุ้นให้อาจารย์และนักศึกษาปริญญาโท-เอก เข้าใจ สามารถผลิตวิศวกรคุณภาพให้ภาคเอกชน โดยเฉพาะญี่ปุ่นใช้ประเทศไทยเป็นฐานการผลิตเพราะคนไทยมีฝีมือ มีความละเอียดอ่อน ความอดทน อาจขอหลักสูตรหรือโครงการฝึกอบรมจากญี่ปุ่นเพื่อผลิตบุคลากรให้ได้คุณลักษณะตามที่ต้องการ เป็นการสร้างความร่วมมือระหว่างมหาวิทยาลัยกับภาคเอกชนญี่ปุ่นได้ ซึ่ง มจร. พร้อมทำงานร่วม สามารถลงทุนใช้พื้นที่ทำวิจัยได้ที่ มจร. บางขุนเทียน และใช้สิ่งอำนวยความสะดวกของมหาวิทยาลัย ทั้งนี้ มจร. ต้องมีเป้าหมายที่ชัดเจนและตัดสินใจรวดเร็ว
- 46 มจร. พร้อมเชื่อมโยงกับภาคอุตสาหกรรม ได้ริเริ่มโครงการ T-UNI (Technology University) เป็นการรวมตัวเป็นเครือข่ายของพระจอมเกล้า 3 แห่ง มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี มหาวิทยาลัยแม่โจ้ และมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลบางแห่ง รวม 9 แห่ง เพื่อร่วมหากลไกการปรับเปลี่ยนการผลิตกำลังคนในสาขาที่ขาดแคลนหรือช่วยอาชีวศึกษา แต่ทำได้ช้า นอกจากนี้ มจร. ยังได้ทำบันทึกความร่วมมือกับ G-ABLE เป็น SME เพื่อร่วมพัฒนาคนด้านวิศวกรและเทคโนโลยีสารสนเทศ และส่งเสริมการใช้ KX ในการสร้างศักยภาพร่วมกับภาคเอกชน การสร้าง Eco System และความรู้กับเครือข่าย

- 47 นโยบายการสร้างพื้นที่นวัตกรรมพิเศษ หากอยู่ในเขตชนบทที่มีนวัตกรรมซึ่งเป็นความเชี่ยวชาญเฉพาะพื้นที่ จะเป็นการส่งเสริมคนในพื้นที่ดังกล่าวได้พร้อมกับการปรับสมดุลของสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรม เป็นกลไกการสร้างต้นทุนของพื้นที่ซึ่งคนพื้นที่ได้ประโยชน์มาก ตรงกับความสนใจของนายกรัฐมนตรีในเรื่อง Social Enterprise หรือ Social Business ไม่จำเป็นต้องลงทุนเพื่อสร้างศูนย์การเรียนรู้เพิ่ม ใช้ในสิ่งที่มีอยู่แล้วเช่น ศูนย์ดาราศาสตร์ พิพิธภัณฑ์ทุกจังหวัดทั่วประเทศ เพิ่มเติมความรู้ด้วยการฝึกอบรม มีภาคเอกชนช่วยด้านการเงิน แล้วตั้งชื่อ/ออกชื่อผู้ช่วยสนับสนุน ทำให้ชุมชนมีพื้นที่การเรียนรู้ที่มีชีวิตตลอดเวลา

ท่านนายกสภามหาวิทยาลัยขอขอบคุณวิทยากรทุกท่านที่ให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ กล่าวปิดการประชุม Retreat และขอบคุณทุกท่านที่สละเวลามาร่วมระดมสมอง